

Одобрил:

/Динчо Кръстев:
Изпълнителен директор
на Фондация НАБИС/

ГОДИШЕН ОТЧЕТ
за работата на Фондация НАБИС през 2012 г.
(1 януари – 31 декември)

След успешното институционално утвърждаване на ФНАБИС, осигуряването на необходимата софтуерна платформа (през 2009 г.) и поставяне на основите на националната академична библиотечно-информационна система (през 2010 г.), през 2011 и 2012 г. мрежата от академични библиотеки и Своден каталог НАБИС бяха доразвити с присъединяването на нови асоциирани членове и с включването на голям масив ретроконвертирани записи и дигитални обекти. В Своден каталог НАБИС са интегрирани записите на следните библиотеки:

- Централната библиотека на Българската академия на науките;
- Университетска библиотека „Св. Климент Охридски“;
- Библиотека „Паница“ на Американския университет в България;
- Висше училище по застраховане и финанси, София;
- Нов български университет, София;
- Съюз на архитектите в България, София;
- Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, Пловдив;
- Икономически университет, Варна;
- Централна медицинска библиотека, София;
- Технически университет, Габрово;
- Стопанска академия „Д.А. Ценов“, Свищов;
- Аграрен университет, Пловдив;
- Технически университет, София;
- Технически университет – София, Филиал Пловдив;
- Американски научен център в София;
- Регионална народна библиотека "Иван Вазов", Пловдив;

- Столична библиотека;
- Регионална библиотека "Пейо Яворов", Бургас;
- Тракийски университет, Стара Загора;
- Регионална народна библиотека "Петко Рачов Славейков", Велико Търново;
- Централна селскостопанска библиотека, София;
- Минно-геоложки университет „Св. Иван Рилски“, София
- Национален военен университет „Васил Левски“, Велико Търново
- Химикотехнологичен металургичен университет, София;
- Технически университет, Варна;
- Регионална библиотека „Любен Каравелов“;
- Национална и университетска библиотека на Косово, Прищина.

Продължи и работата по установяване на стандартни каталожни правила за всички институции, включени в проекта.

I.

Нови участници в проект НАБИС

След присъединяването на 9 университетски библиотеки в проекта през 2011, през 2012 г. наши асоциирани членове станаха още 11 институции (в скоби е датата на подписване на договора за асоциирано членство към ФНАБИС):

- Технически университет – София, Филиал Пловдив (26.01);
- Американски научен център в София (19.04);
- Регионална народна библиотека „Иван Вазов“, Пловдив (03.05);
- Столична библиотека (09.05);
- Регионална библиотека „Пейо Яворов“, Бургас (11.05);
- Тракийски университет, Стара Загора (17.05);
- Регионална народна библиотека „Петко Рачов Славейков“, Велико Търново (22.05);
- Централна селскостопанска библиотека, София (30.10);
- Минно-геоложки университет „Св. Иван Рилски“ (30.10);
- Национален военен университет „Васил Левски“, Велико Търново (16.11);
- Химикотехнологичен и металургичен университет – София (17.12).

10 от тези библиотеки работят с библиотечния софтуер „АБ“ на фирма РС-ТМ, а 6 – като повечето регионални библиотеки в България – с библиотечно-

информационна система e-Lib на фирма „СофтЛиб“, с която сключихме договор (31.07), задължаващ я да изготви програма за изход от Обединен каталог на регионалните библиотеки Регина „Книги“ (общо 11 библиотеки) в MARCXML към Своден каталог НАБИС.

Нов етап от проект НАБИС са сондажите и първите стъпки за включването на чуждестранни асоциирани членове към проекта.

- Национална и университетска библиотека на Косово, Прищина (сключихме договор на 06.08)
- Централна университетска библиотека „Карол I“, Букурещ
- Университетска библиотека „Светозар Маркович“, Белград

През февруари асоциираните членове подписаха Анекс към Договора за асоциирано членство, с който се задължиха да публикуват линк към Своден каталог НАБИС на своите уебстраници. В течение на годината тази нова точка към договора беше изпълнена. През септември ФНАБИС и асоциираните членове на фондацията обсъдиха възможностите за популяризиране на каталога сред техни студенти и преподаватели, а през декември се проведе [второто годишно събрание](#) на асоциираните членове.

Предварителни разговори за асоциирано членство бяха проведени с още няколко институции, а именно:

- Университет за национално и световно стопанство – София, който отказа участие в Своден каталог НАБИС (22.05).
- Регионална библиотека "Пенчо Славейков", Варна;
- Медицински университет – Пловдив;
- Университетска библиотека при Великотърновски университет (с ръководството и колектива на библиотеката на ВТУ за сключването на договор за асоциирано членство (12.06);
- Академична библиотека и архив – НАТФИЗ – София;
- Регионална библиотека „Априлов-Палаузов“ – Габрово;
- Регионална библиотека „Сава Доброплодни“ – Сливен;
- Университет по Архитектура, Строителство и Геодезия – София.

II.

Участие в национални инициативи

През 2012 г. ФНАБИС беше поканена да участва в създаването на две национални стратегии за дигитализация: едната е в библиотечната сфера и е свързана с българското книжовно наследство, а другата е с по-широк обхват и е насочена към цялостното ни културно богатство. Още през март започна експертното участие на заместник-изпълнителния директор на фондацията в създаването на Националната стратегия и програма за опазване и достъп до книжовното културно наследство в българските библиотеки (проект на ББИА, финансиран от Фондация „Америка за България“). Малко след това изпълнителният директор и зам. изпълнителният директор на ФНАБИС се включиха във втората инициатива, организирана от Национален дарителски фонд „13 Века България“. Първата инициатива приключи с издаване на брошура от ББИА и нейното официално представяне пред библиотечната общност (14.05), а втората продължи през цялата година със създаване на Национален съвет по дигитализация и ежемесечни срещи.

III.

Софтуерна платформа за изграждане на мрежата НАБИС

След конфигуриране на софтуерите през 2010 г. и допълнителното им адаптиране и приспособяване към нуждите на асоциираните библиотеки и читателите през 2011 г., през изминалата 2012 усилията на ФНАБИС бяха насочени към максималното им използване и създаване на приложения към тях. Продължи и адаптирането на софтуерите за конкретните нужди на библиотеките, закупили Пакет 1.

Интегрирането на всички предоставени записи (от актуалните каталози на библиотеките в НАБИС, включително и ретроконвертираните записи от библиотеките учредителки) в **Primo** разшири съдържанието на Своден каталог НАБИС до общо 1 686 829 записа.

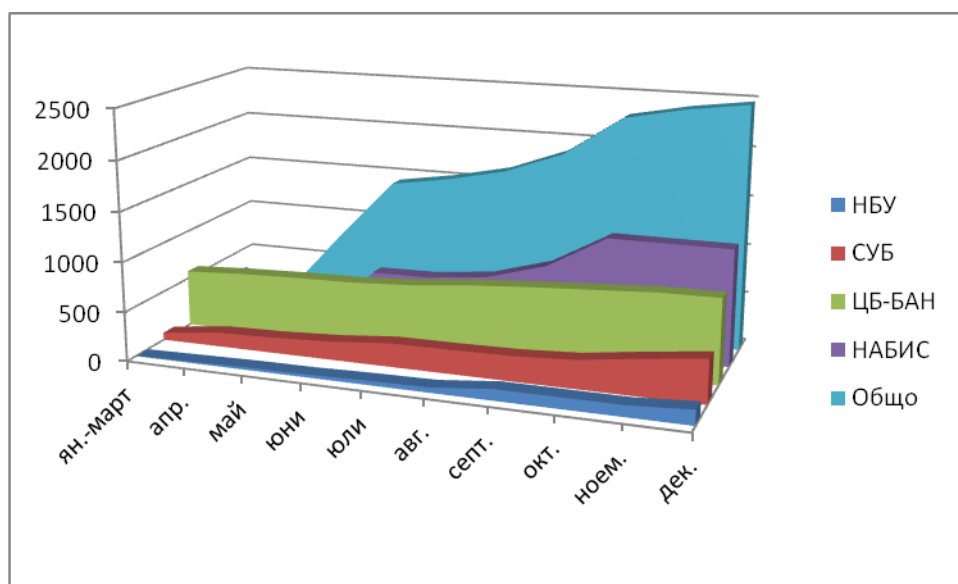
Работата на фондацията през изтеклата година по този софтуер беше главно върху ъпдейти и подобрения, вкл. на началната страница на Своден каталог НАБИС (СК НАБИС) и на потребителския интерфейс. Други важни дейности, свързани с Primo бяха:

- Изчистването на грешките в подготвените от с PC-TM и SoftLib изходи от библиотечните каталози;

- Интеграция на новите записи от библиотеките на АБ софтуера и коригиране на старите в СК НАБИС;
- Интеграция от библиотеките на e-Lib софтуера (Каталог РЕГИНА – Книги) в СК НАБИС;
- Интеграция на готовите дигитални обекти в СК НАБИС;
- Допълнителна конфигурация на дедубликацията и FRBR-изацията в Primo;
- Актуализация на библиографските данни на НБУ (вкл. от базата за електронни публикации) и АУБ;
- Успешно тестване на библиографските данни от Университетската библиотека в Букурещ и интегриране на тестовия Primo сървър.

Към момента с помощта на **DigiTool** са достъпни 2 475 дигитални обекта, т.е. с 85% повече от броя им през 2011 г. Цялото съдържание – предимно старопечатни книги, писма и стари фотографии – е свободно достъпно [онлайн](#) и е разпределено по институции както следва: ЦБ-БАН – 2 колекции от общо 857 обекта, СУ-УБ – 7 колекции от 389 обекта, НБУ – 107 обекта и НАБИС – 1 179 (събрани от различни институции в страната). Нарастването им по месеци е отразено в следната графика:

Тези постижения са резултат от внимателна предварителна работа, а именно:

- Изграждане на модел за описание на дигитални обекти;
- Изграждане на модел за описание на дигитални колекции (за целта ФНАБИС се консултира с Конгресната библиотека на САЩ и с Националната библиотека на Израел);
- Разработване на сценарий за описание на фотографии, който да се прилага за целите на международния проект EuropeanaPhotography (вж. по-долу) и създаване на програма за въвеждане на метаданни към снимките;
- Конфигуриране на нормализационните правила в DT и на мапинг на метаданни от MARC 21 в Dublin Core;
- Синхронизация между ALEPH и DigiTool;
- Подобряване на графичния интерфейс на DT и инсталиране на пакет 3.4.1;
- Разработване на програма за преобразуване на метаданните от MARC/DigiTool в LIDO/ESE Europeana.

Освен това подпомагахме ЦБ-БАН, СУ-УБ и НБУ в ежедневната им дигитализационна дейност, в решаването на софтуерни въпроси и активно участвахме в редактирането и публикуването на дигитализираните книги от ЦБ-БАН.

Работата на фондацията по **SFX/MetaLib** беше насочена главно към абонамента: актуализиране абонамента на ЦБ-БАН, СУ-УБ и АУБ, националния абонамент и конфигуриране двата модула така, че национално абонираните библиотеки да могат да използват базите чрез SFX/ML. Бяха събрани и IP адресите на асоциираните си членове за нуждите на обединено търсене в национално абонираните бази данни. Освен това уеднаквихме имената на базите данни в MetaLib след разместване при последния ъпдейт. През второто полугодие – и след инсталиране на ъпдейтите – двата модула функционираха отлично и не изискваха допълнителни подобрения.

Във връзка с **ALEPH** създадохме изходи за статистически данни, конфигурирахме синхронизацията на метаданни от ALEPH към DigiTool и подобрихме комуникацията между двата модула. Актуализирахме софтуера и инсталирахме най-новите му пачове. Останалите задачи, които изпълнихме, бяха свързани с дейността на асоциирани членове и учредители:

- 32 допълнителни часа обучение по ALEPH на библиотекари във ВУЗФ, техническа поддръжка, изготвяне на изход с библиографски данни на

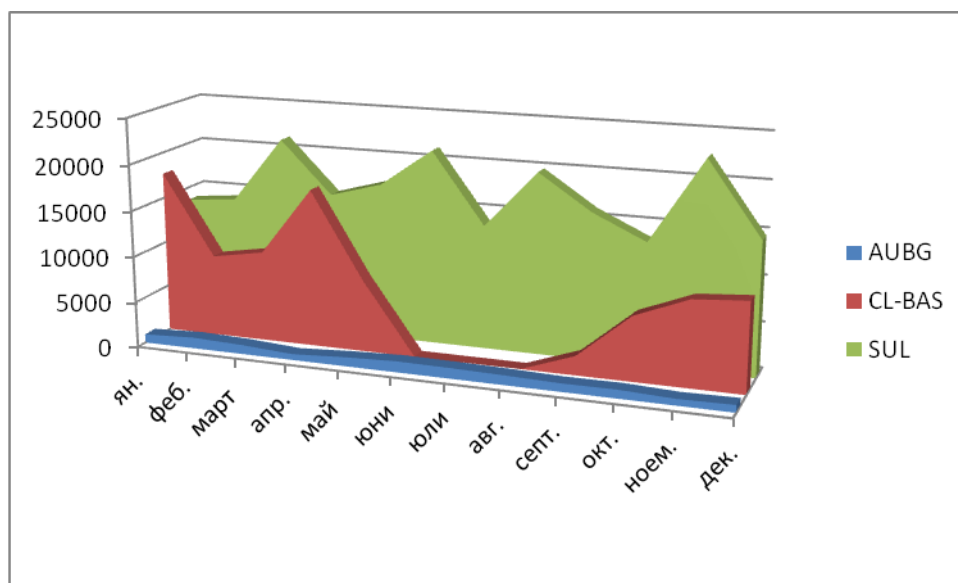

ВУЗФ и подготовка за стартиране на проект за въвеждане на данните за библиотечния им фонд;

- Конфигуриране на подбиблиотека, инсталиране и конфигуриране на софтуера за нуждите на АНЦС; писане на ръководство за използване;
- Конфигуриране на топографска база данни за АНЦС, конфигуриране на сигнатури в ALEPH за техните нужди;
- Документация за регистриране на еднотомна книга и ретроконверсия на еднотомна книга за нуждите на АНЦС; ежедневни консултации;
- Разработване на програма за печатане на баркодове и сигнатури за нуждите на АНЦС и ЦБ-БАН;
- Подобрения на интерфейса, разработване на програми за библиографски и административен контрол.

IV. Ретроконверсия

Общият брой на записите, ретроконвертирани през 2012 г. 449 083, т.е. с 53% повече от миналата година. Графиката показва участието на всяка от библиотеките учредителки по месеци:

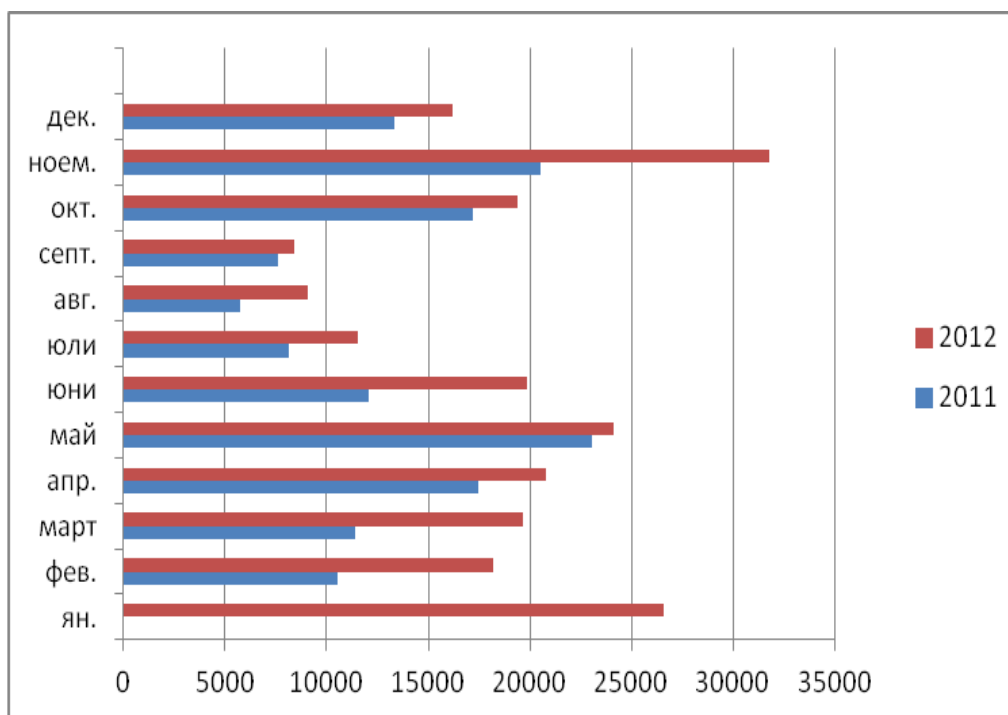

V. Своден каталог НАБИС

След интегриране на ретроконвертираните записи и на записите, предоставени от асоциираните членове, общият им **брой в Своден каталог НАБИС** в края на декември достигна **1 686 829**.

Графиката по-долу отразява статистиката на **търсенията в Своден каталог НАБИС**:

Забележка: Данните за януари 2011 г. не са включени поради технически причини.

VI. Обучение

В рамките на 2012 г. се проведоха общо 2 курса за асоциираните членове, организирани от ФНАБИС, и 5 уебсеминара за екипа на ФНАБИС, организирани от Ex Libris, както следва:

- За асоциираните членове
  - Триднешно обучение за запознаване с библиографския формат MARC 21 – с лектор С. Анева и асистент Е. Герасимова (в офиса на ФНАБИС, 03-06.01);
  - Двуседмично обучение за запознаване с библиографския формат MARC 21 и с ALEPH 500, v. 20.1 – с лектор С. Анева и асистенти Е. Герасимова и Ц. Христова (в офиса на ФНАБИС, 18-29.06).

- За екипа на ФНАБИС
  - за Alma (06.11);
  - за Rosetta (14.11);
  - за облачните технологии и приложението им от Ex Libris (20.11);
  - два онлайн курса за принтирането в Aleph (съответно 28.11 и 05.12).

Освен това екипът на ФНАБИС се включи в традиционната годишна конференция на клиенти на Ex Libris (11-13.09).

VII. Библиотечни формати

Продължи работата по превод и редакция на документацията, свързана с формат **MARC 21** и по осигуряване на свободен достъп на българската библиотечна общност до нея.

- Приключи преводът, редакцията и коректорската дейност по *Understanding MARC Holding Records* и брошурата беше публикувана [онлайн](#) на сайта на фондацията (засега първи превод в света).
- Към [Многоезичния онлайн речник на термини, използвани в MARC 21](#), добавихме термини на още един език – испански. През октомври финализирахме частта, в която включихме термините от трите брошури (*Understanding MARC Bibliographic*, *Understanding MARC Authority Records* и *Understanding MARC Holding Records*), през ноември редактирахме натрупания речников материал, разширихме библиографията към него и ги публикувахме на сайта си, след което започнахме да превеждаме термините от библиографския формат MARC 21. Информирахме Конгресната библиотека на САЩ за тазгодишните си публикации.
- В края на годината се заехме с последната, планирана за превод, публикация от MARC 21 форматите – *MARC 21 Format for Authority Data*.

VIII.

Популяризиране дейността на ФНАБИС

През 2012 г. ФНАБИС продължи да се утвърждава сред професионалната общност и в публичното пространство. Фондацията присъства в него през различни изяви: интервю на Д.Кръстев по ТВ Европа (22.04); интервю на С. Анева пред радио „Алма Матер FM Classic“ (16.05); многобройни други публични представяния. Част от тях бяха свързани с демонстрациите на С. Анева на функционалностите на СК НАБИС:

- Пред Техническия университет в Габрово (18.04);
- Пред учени в Големия салон на БАН във връзка с Националната библиотечна седмица (18.05);
- В Университета по архитектура, строителство и геодезия в София (06.06)
- На Юбилейна научна конференция по повод 10 години от създаването на Национален военен университет „Васил Левски“ (14.06);
- На етнографска конференция в Габрово (05.09);
- На XIV традиционна конференция на потребителите на e-Lib в Пловдив (01.10);
- На XI национална конференция „Библиотеки – четене – комуникации“ във Велико Търново (16.11).

Участвайки в останалите конференции, целяхме да внушим нуждите от стандарти в каталогизирането и в метаданните, да популяризираме ролята си в международния проект EuropeanaPhotography и да представим дигитализационната си дейност:

- Е. Димитров представи ФНАБИС и нашето прилагане на DigiTool на Деня на технологиите, организиран от БИК в „Илиев“ център (23.03);
- Д. Кръстев представи участието ни в EuropeanaPhotography на конференцията „Дигитализиране на културното наследство“ в Пловдив (03.04), дейността на ФНАБИС на годишната среща на участниците в проект „Световната дигитална библиотека“ (WDL) във Вашингтон и пред ръководството на Националния архив на Америка и Ню Йоркската обществена библиотека;
- С. Анева представи участието ни в EuropeanaPhotography на „Българското участие в Europeana. Сътрудничество и развитие“ във Варна (17.10), а съвместно с Е. Димитров – на XI национална

- конференция „Библиотеки – четене – комуникации“ във Велико Търново (16.11) и на форума за дигитализация и фотография в София (17.11);
- Е. Дикова представи дигитализацията във ФНАБИС на XXII конференция на ББИА (07.06) и нуждата от единни стандарти на XI национална конференция „Библиотеки – четене – комуникации“ в РБ-Велико Търново (16.11).

Поканихме Памела Райт, главен директор на отдел за иновации (и бивш ръководител на отдела за стратегии на дигитален достъп) в Американския национален архив и съдействахме за участието ѝ в международната конференция „Архиви, университети, библиотеки и дигитализацията на културно-историческото наследство“ (19.11), организирана от Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и Държавна агенция „Архиви“. Срещите ѝ с нашия екип имаха много ползотворен резултат в изграждането на нашата стратегия за популяризация за 2013 г.

Уебсайтът на Фондацията се актуализира непрекъснато с новини и друга релевантна информация. Подготвени и разпространени бяха ефективни рекламни материали като флашкарти (преносима памет), настолен календар и разделители за книги.

На началната страница на СК НАБИС публикувахме три брошури, улесняващи читателите:

- Ръководство за търсене в библиотечни каталози, интегрирани в Своден каталог НАБИС;
- Ръководство за търсене във външни бази данни, интегрирани в Своден каталог НАБИС;
- Често задавани въпроси.

Редовно информирахме асоциираните си членове и членовете на Съвета на експертите за дейността на фондацията.

IX.

Участие в международни проекти

1. EuropeanaPhotography*

Този проект на Европейския съюз започна в началото на годината. ФНАБИС участва заедно с 18 други организации от 15 страни. Целта на проекта е да предостави чрез Europeana повече от половин милион фотографии от периода 1839-1939. НАБИС ще предостави 15 000 фотографии. За разлика от повечето участници в проекта, които имат собствени колекции, НАБИС разчита на сътрудничеството на други български организации като Държавна агенция „Архиви“, Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методи“, Национален исторически музей и други.

За да започне сътрудничеството с другите организации бяха извършени сериозно проучване, документална и техническа подготовка. Идентифицирани са организациите, готови да сътрудничат. Изготвен е типов договор, с който тези организации дават на НАБИС лиценз за правото да предостави съответните фотографии чрез Europeana и той е подписан със следните институции:

- Национална Библиотека „Св. св. Кирил и Методи“ (06.12);
- Дирекция „Военно-исторически музей“ – Плевен (30.08);
- Общински културен институт „Музей за история на София“ (24.08);
- Фондация „Елена и Иван Дуйчеви“ (16.08);
- Център за исторически и политологически проучвания на НС на БСП (20.07);
- Музей на народните художествени занаяти и приложните изкуства – Троян (17.07);
- Регионален археологически музей – Пловдив (29.06);
- Национален исторически музей (12.06);
- Регионална народна библиотека „П. Р. Славейков“ – Велико Търново (13.06);
- Регионална народна библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив (01.06).

Изготвен е софтуер и инструкция, по която се подготвят за предаване фотографии и описания (метаданни). Изготвен е и софтуер, с който малки организации могат да ползват подготвените метаданни като информационна

---

* Частта подготви Евгени Димитров, координатор на проект EuropeanaPhotography във ФНАБИС.

система за фотоархива им. Изготвен е речник за ключови думи за описване на фотографиите.

Изготвен е софтуер за въвеждане на фотографии и описания в DigiTool. Така всички участници могат да видят какво вече е предадено за проекта. Изготвен е софтуер, който осигурява независимостта на данните, предадени на Еурогеана, от конкретната софтуерна платформа.

В хода на основната работа до момента резултатите са:

- Привлякохме 10 институции за участие в проекта;
- Получихме около 1 400 фотографии с метаданни и след допълнителна обработка и редактиране от наша страна въведохме и направихме [достъпни](#) през DigiTool около 1 300 от тях;
- За популяризиране на проекта и участието на ФНАБИС в него са направихме 4 презентации на конференции с национално участие;
- На сайта на НАБИС се поддържа [актуална информация](#) за проекта.

2. World Digital Library

Световната дигитална библиотека (WDL) е международен проект, инициран от Конгресната библиотека на САЩ и UNESCO, който предоставя свободен достъп през интернет на значими и разнообразни първостепенни източници от цял свят. Основните му цели са да подпомага международно и межкултурно разбирателство, да увеличава обема и разнообразието на културното съдържание в интернет и да предоставя текстове и изображения на специалисти, студенти, преподаватели и широката потребителска аудитория.

Подписахме договор за безвъзмездно сътрудничество (15.05), включихме се в подготовката на 400 дигитализирани старопечатни книги от фонда на ЦБ-БАН, конфигурирахме HTTP сървър и предоставихме 10 от книгите за публикуване на [сайта](#).

Д. Кръстев представи ФНАБИС на поредната годишна среща на участниците в проекта във Вашингтон през декември.

ФОНДАЦИЯ
НАЦИОНАЛНА АКАДЕМИЧНА
БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА

Клик към знанието

www.nalis.bg

1142 София, ул. „6-ти септември“ № 51
e-mail: office@nalis.bg

Х.

Управление и административна дейност

През 2012 г. ФНАБИС бе ръководена в стриктно съответствие с приетите от Съвета на учредителите и Съвета на директорите правила и процедури. Бяха проведени седем **заседания на Съвета на директорите** и едно **заседание на Съвета на учредителите**.

Всички месечни и тримесечни **отчети** бяха своевременно подготвяни и предоставяни на СД и на ФАБ.

11 януари 2013 г.

Екатерина Дикова:
мениджър проект